

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту**

Конюшняк Віталій Олександрович

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА САМОРОЗВИТОК МАЙБУТНІХ
ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
за освітньо-науковою програмою
Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)

Умань – 2022

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: доктор педагогічних наук, доцент Гагарін Микола Іванович

РЕЦЕНЗЕНТ: кандидат педагогічних наук, доцент Терешко Інна Григорівна

Захист відбудеться 18 травня 2022 року о 9 00 год. на засіданні ЕК кафедри педагогіки та освітнього менеджменту.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі педагогіки та освітнього менеджменту, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 316.

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Сутність та структура поняття розвиток та саморозвиток: історико-педагогічний аспект

1.2. Теоретичні передумови професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Стан процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти

2.2. Обґрунтування та перевірка шляхів удосконалення процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Входження України до європейського освітнього простору, реформування всіх ланок системи освіти актуалізують проблеми професійного розвитку та саморозвитку конкурентоспроможного та висококваліфікованого педагогічного працівника. За умов практичної реалізації завдань Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції розвитку педагогічної освіти гостро стоїть завдання підвищення рівня особистісно-професійного саморозвитку, ефективної підготовки педагогічних працівників, що здатні вибудовувати індивідуальну професійну траєкторію, оцінювати й прогнозувати результати діяльності; важливо, щоб викладач був не просто фахівцем в обраній галузі, а особистістю, яка постійно прагне до професійного саморозвитку.

Аналіз наукових джерел із окресленої проблеми увиразнює різновекторність підходів до її дослідження з позицій професійного становлення особистості (Г. Балл, І. Бех, Л. Карамушка, В. Федорчук та ін.); взаємозв'язку професіоналізму та розвитку особистості педагога (В. Бондар, С. Гончаренко, М. Ілляхова, Ю. Чуприна та ін.); механізми самореалізації педагога (Н. Лосєва, В. Орлов, О. Романовська та ін.); професійний саморозвиток упродовж життя (О. Бульвінська, І. Гоян, Т. Калугіна, М. Коваль, В. Фрицюк та ін.). Теоретичні основи самовдосконалення професійного розвитку та саморозвитку особистості педагога, загальні концепції професійного стимулювання даних процесів розкрито в працях І. Ігнацевич, Т. Калугіної, Е. Коваленко, В. Лозового, Л. Сідак, Р. Цокур та ін.

Актуальність та соціальна значущість для розвитку освіти проблеми підготовки майбутніх педагогів до ефективної професійної діяльності, ролі педагога в її розв'язанні, зумовили вибір теми дослідження – **«Професійний розвиток та саморозвиток майбутніх педагогів у закладах вищої освіти»**.

Мета дослідження – здійснити аналіз стану досліджуваної проблеми та теоретично обґрунтувати і перевірити шляхи удосконалення процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої

освіти.

Завдання роботи.

1. Здійснити теоретичний аналіз процесу професійного розвитку та саморозвитку педагогічних працівників у психолого-педагогічній літературі.

2. Дослідити сутність, завдання та специфіку процесу професійного розвитку та саморозвитку педагогічних працівників.

3. З'ясувати стан процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

4. Обґрунтувати та перевірити шляхи удосконалення процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – шляхи удосконалення процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

Методи дослідження:

– теоретичні: синтез та узагальнення, аналіз і систематизація літературних джерел з проблеми дослідження, фактичного матеріалу;

– емпіричні: методи масового збирання емпіричного матеріалу (анкетування, тестування); бесіди, самооцінювання, спостереження; педагогічний експеримент.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що розкрито сутність процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що обґрунтовано та перевірено шляхи удосконалення процесу професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів у закладах вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідались автором та обговорювались на XII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми підготовки сучасного

педагога: теорія, історія, практика» (24 листопада 2021 р., м. Умань); на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Структура роботи. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (86 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок, основного тексту 82 сторінки.

ВИСНОВКИ

Теоретичний аналіз проблеми та результати експериментального дослідження дають підстави для викладу таких висновків.

1. Проблема формування готовності до професійного саморозвитку майбутніх педагогів розглядалась на основі аналізу наукової літератури та освітнього процесу з урахуванням філософського, психологічного та педагогічного аспектів.

Аналіз наукових джерел засвідчив різноманітність підходів щодо розуміння поняття «розвиток», «професійний розвиток та саморозвиток».

2. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників є безперервним процесом якісної зміни сукупності їх науково-педагогічних знань, умінь, навичок в сфері здійснення їх професійної діяльності, що призводить до творчої самореалізації науково-педагогічного працівника та підвищення результативності його роботи, а також передбачає розширення його особистісно-ділових якостей, креативності, мотиваційної сфери та ціннісних орієнтацій, які спрямовуються на позитивний розвиток науково-педагогічного працівника.

Система професійного розвитку педагогів ґрунтується на таких принципах: обов'язковості та безперервності професійного розвитку протягом здійснення науково-педагогічної діяльності; цілеспрямованості, прогностичності та випереджального характеру; інноваційності та практичної

спрямованості; індивідуалізації та диференціації підходів до професійного розвитку; відкритості та академічної доброчесності; гарантованості фінансування професійного розвитку.

3. Відповідно до проблеми дослідження, з'ясовано стан формування готовності майбутніх педагогів до професійного розвитку та саморозвитку.

Рівнями сформованості готовності до професійного розвитку та саморозвитку майбутніх педагогів визначено наступні: високий, достатній, низький.

Використання емпіричних методів дослідження: анкетування («Професійний розвиток та саморозвиток майбутніх педагогів», бесіди, спостереження за освітнім процесом, аналіз психолого-педагогічного дослідження) дало змогу розподілити респондентів за рівнями готовності до професійного розвитку та саморозвитку.

Результати експерименту свідчать, що сучасний стан процесу підготовки студентів до професійного розвитку та саморозвитку потребує покращення.

4. До шляхів удосконалення процесу підготовки майбутніх педагогів до професійного розвитку та саморозвитку належать: ознайомлення студентів із стратегій професійного саморозвитку та їх аналіз; розробка та впровадження у освітній процес тренінгу «Формування готовності до професійного саморозвитку майбутніх педагогів».

Як показав заключний зріз, з 34,2 % студентів початкового рівня зосталось лише 17,1 %. Ті ж студенти, що залишились на початковому рівні вже не ставились до проблеми професійного саморозвитку майбутніх педагогів з байдужістю.

Відсотковий склад студентів середнього рівня зріс від початку дослідження на 5,8 %, тобто від 34,2 % до 40%; достатнього – відповідно на 11,3 % /від 31,6% до 42,9%;

Підсумовуючи вище сказане щодо експериментальної роботи, зазначимо, що в процесі дослідження нам вдалося реалізувати поставлену мету і завдання.